

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Bidrag til besvarelse af BUU alm. del spørgsmål 128

12. december 2019

Social- og Indenrigsministeriet har i mail af 11. december 2019 bedt Ankestyrelsen om bidrag til besvarelse af BUU alm. del spørgsmål 128.

J.nr. 19-60391

Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg ønsker oplysninger om udviklingen i antallet af klager som Klagenævnet for Specialundervisning modtager fordelt på typen af klager, og om der er et mønster i hvad der klages over. Udvalget ønsker samtidig oplyst, om de klager nævnet modtager giver nævnet en indikation af, at der er særlige problemer i relation til inklusion som udvalget skal være opmærksomme på.

Ankestyrelsen
7998 Statsservice

Tel +45 3341 1200

ast@ast.dk
sikkermail@ast.dk

EAN-nr:
57 98 000 35 48 21

Åbningstid:
man-fre kl. 9.00-15.00

Modtagne klager

Ankestyrelsen kan med henvisning til Klagenævnet for Specialundervisnings årsrapport 2018 oplyse, at Klagenævnet for Specialundervisning (KNS) i 2018 modtog 392 klager. Det er en lille stigning i forhold til 2017, hvor klagenævnet modtog 356 klager. Stigningen af modtagne klager er på folkeskoleområdet. I 2018 modtog klagenævnet 285 klager på folkeskoleområdet. Det er en stigning svarende på 14 procent i forhold til 2017, hvor klagenævnet modtog 250 klager.

Fordelingen af modtagne klager inden for klagenævnets områder:

Klagenævnets sagsområder	2016	2017	2018
Folkeskoleklagesager	246	250	285
Ungdomsklagesager	105	86	90
Voksenklagesager	12	17	16
Førskoleklagesager	2	3	1
I alt	365	356	392

I 1. halvår af 2019 har klagenævnet modtaget 199 klager, som er fordelt på følgende områder:

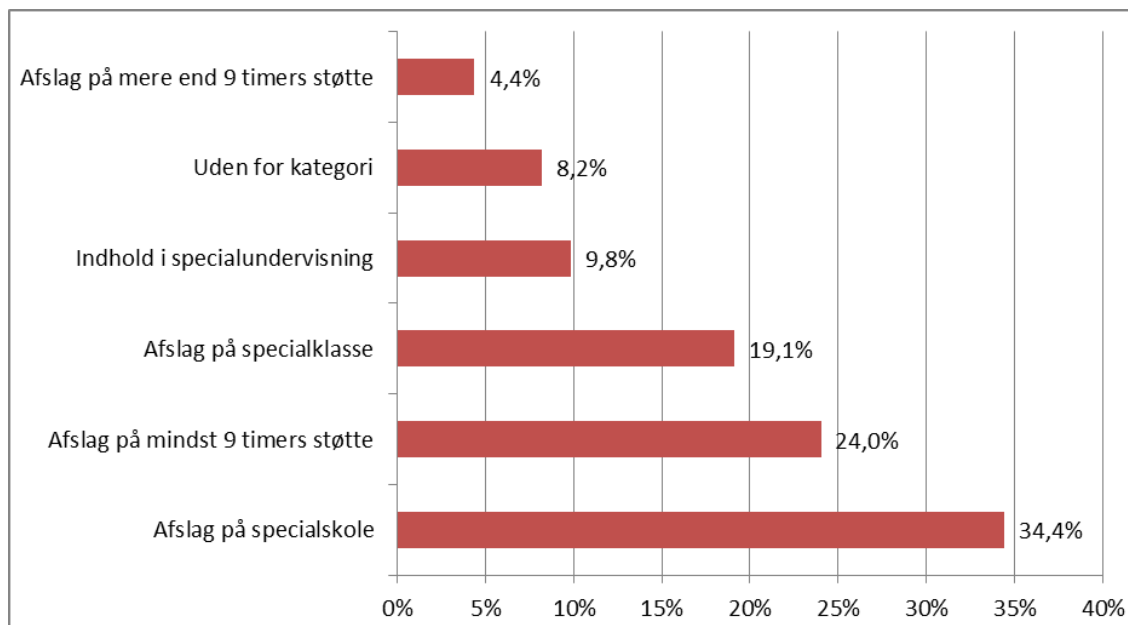
Sagsområde	2019
Folkeskole	153
Ungdomsuddannelse	36
Voksenuddannelse	10
I alt	199

Vi har ikke de endelige tal for 2019 om klageårsager i de behandlede sager, da tallene endnu ikke er validerede. Dette arbejde pågår aktuelt i forbindelse med udarbejdelsen af nævnets årsrapport for 2019, som offentliggøres den 1. marts 2020.

De følgende afsnit er derfor fra nævnets årsrapport 2018.

<https://ast.dk/naevn/klagenaevnet-for-specialundervisning>

Klageårsagen i de behandlede sager i 2018

Note: Da nævnets registrering er blevet ændret, er denne figur mere forenklet end i de foregående årsrapporter. Tallene fra de forskellige år, kan derfor ikke sammenlignes direkte.

I ca. 34 pct. af de behandlede folkeskolesager har forældrene fået afslag fra kommunen på ønsket om et undervisningstilbud på en specialskole. Det er et lille fald i forhold til 2017, hvor tallet lå på knap 39 pct.

Den næststørste kategori i figuren ovenfor handler om afslag på ønsket om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand i form af støtte i mindst 9 undervisningstimer ugentligt i en almindelig klasse. I 24 pct. af de behandlede folkeskolesager i 2018 har dette været klageårsagen. I 2017 var dette tal på 29 pct.

I 19 pct. af de behandlede folkeskolesager har forældrene fået afslag på ønsket om et undervisningstilbud i en specialklasse. Det er på samme niveau som i 2017.

I forhold til 2017 er der sket en stigning i sager, hvor der bliver klaget over indholdet i specialundervisningen. Den ligger i 2018 på knap 10 pct., hvor det var en klageårsag i kun 3 pct. af folkeskolesagerne i 2017.

Der er ligeledes sket en stigning i antallet af sager, der efter behandling i klagenævnet registreres som "uden for kategori".

Det er ofte sager, hvor forældre ønsker deres barn visiteret til et dagbehandlingstilbud. Klagenævnet kan ikke tage stilling til dagbehandling, men kun behandle den del af sagen, der vedrører specialundervisning.

Lidt mere end 4 pct. af klagerne har handlet om afslag på mere end 9 timers støtte. Afslag på mere end 9 timers støtte vedrører sager, hvor kommunen har givet eleven støtte i mindst 9 undervisningstimer ugentligt og samtidig givet afslag på en ansøgning om støtte i mere end 9 undervisningstimer ugentligt, fx hvor forældrene har ønsket støtte i mindst 14 undervisningstimer ugentligt.

Udvalgte emner på folkeskoleområdet i 2018

2018 årsrapportens kapitel 4 handler om udvalgte emner fra klagenævnets arbejde i 2018, hvor nævnet har set nogle problemstillinger, som er gået igen i flere af sagerne.

På folkeskoleområdet har klagenævnet i 2018 udvalgt følgende faglige emner:

- Børn der ikke er i skole
- Inddragelse af barnet
- Støtte i mindst 9 undervisningstimer ugentligt
- Nedsat timetal i stedet for specialundervisning
- Ordblindhed

Børn der ikke er i skole

Klagenævnet har gennem de seneste år observeret en stigning i sager, hvor barnet ikke er i skole mens sagen behandles i klagenævnet. Denne stigning ses fortsat i 2018.

I 2018 realitetsbehandlede klagenævnet i alt 183 sager på folkeskoleområdet. I 31 af sagerne var barnet ikke i skole, mens sagen blev behandlet i klagenævnet. Det svarer til 17 pct. af folkeskolesagerne. Til sammenligning realitetsbehandlede klagenævnet i 2017 i alt 165 sager på folkeskoleområdet. I 24 af sagerne var barnet ikke i skole mens sagen blev behandlet. Det svarer til 15 pct. af folkeskolesagerne.

Det er især børn med en diagnose indenfor autismspektret, der er repræsenteret i de sager, hvor barnet ikke er i skole. Dette har gjort sig gældende i 15 ud af de 31 sager med langvarigt fravær.

I syv af de 31 sager er barnets vanskeligheder registreret under kategorien "Andet", hvilket indikerer, at der i sager vedrørende børn, der ikke er i skole også er en vis usikkerhed omkring, hvad barnets vanskeligheder består i. Barnet kan være under udredning, eller der kan være uenighed om barnets diagnose, men der kan også være tale om børn med flere forskellige vanskeligheder. Eksempelvis kan barnet have en kronisk lidelse kombineret med angst, og derfor er barnets vanskeligheder angivet under "Andet".

Nævnet har i 2018 særligt set to typer af sager med børn, der ikke er i skole og har langvarigt fravær.

Den ene type er sager, hvor barnet er i mistriksel i en almindelig folkeskoleklasse, og hvor der er enighed om, at barnet skal visiteres til et specialundervisningstilbud, men uenighed om, hvorvidt kommunens tilbud er det rette.

Den anden type af sager, der ses i forbindelse med langvarigt fravær, er sager, hvor eleven allerede går i et specialundervisningstilbud, fx en specialklasse. Kommunen re-visiterer barnet til specialklassen, men forældrene mener, at barnets behov ikke tilgodeses i tilbuddet.

Nævnet pointerer, i sager med børn der ikke er i skole, vigtigheden af, at eleven snarest får hjælp til at komme i skole igen, og at skolen i samarbejde med PPR og familien og evt. eleven lægger en plan for opstart og indkøring.

Klagenævnet ser fortsat, at der, i sager hvor barnet ikke kommer i skole, er et fravær af fagpersoner med viden om de ofte massive vanskeligheder barnet har.

Klagenævnet konstaterer, at der i de sager nævnet har behandlet ofte ikke er iværksat en helhedsorienteret indsats i forhold til barnet, der ikke går i skole.

Inddragelse af barnet

Klagenævnet behandler ofte sager, hvor der er et højt konfliktniveau mellem kommunen på den ene side og forældrene på den anden side, og hvor der er stærke holdninger på begge sider til, hvad der vil være bedst for eleven. Det er sjældent, at eleven bliver hørt i de sager, nævnet behandler.

Eleven kan blive hørt i forbindelse med udarbejdelsen af den pædagogisk-psykologiske vurdering. Her kan føres en samtale med en neutral voksen, som professionelt har erfaring med at tale med børn. Det er selv sagt ikke altid muligt at høre eleven, fx pga. alder eller modenhed. Derfor må vurderingen af, hvorvidt eleven skal inddrages, altid bygge på en faglig vurdering af barnets alder og modenhed.

Støtte i mindst 9 undervisningstimer ugentligt

Når klagenævnet behandler en sag, registreres det undervisningstilbud, som kommunen eller skolen har visiteret barnet til. I de 183 realitetsbehandlede folkeskolesager, som nævnet har afgjort i 2018, kan det ses, at kommunerne i 81 sager har visiteret barnet til et specialundervisningstilbud i specialklasse. Samtidig er der i kun 22 sager visiteret til specialundervisning i form af støtte i mindst 9 undervisningstimer ugentligt.

Forud for visitering til specialklasse har barnet ofte modtaget specialundervisning i form af støtte i mindst 9 undervisningstimer ugentligt i den almindelige klasse, men det vurderes, at barnets udvikling ikke længere kan sikres tilstrækkeligt med denne støtte.

Samtidig har klagenævnet i 2018 set en tendens til, at nogle kommuner ikke anvender muligheden for specialundervisning i form af støtte i mindst 9 ugentlige undervisningstimer i den almindelige klasse.

Klagenævnet har i 2018 set flere eksempler på sager, hvor elever, der ikke trives i den almindelige klasse, bliver visiteret til specialklasse og i nogle tilfælde specialskole uden først at se på muligheden for støtte i mindst 9 ugentlige undervisningstimer i den almindelige klasse.

Som det fremgår af rapporten for 2018 er det klagenævnets oplevelse, at forældrene og skolen/kommunen ikke altid er bekendt med muligheden for

tildeling af specialundervisning i form af støtte i mindst 9 undervisningstimer ugentligt i den almindelige klasse.

Det fremgår ligeledes, at nævnet i 2018 så sager, hvor det fremgår, at der ikke har været iværksat relevante tiltag og indsatser gennem flere år på trods af, at eleven har haft tydelige vanskeligheder. Det fører til, at eleven nu fremstår med massive vanskeligheder, og at elevens behov ikke kan tilgodeses i almenklassen, selv med specialundervisning i form af støtte i mindst 9 undervisningstimer ugentligt.

Nævnets kompetence er at tage stilling til, om det tilbud, kommunen har visiteret til, kan imødekomme barnets behov indlæringsmæssigt. Nævnet kan ikke tage stilling til, om et tidligere undervisningstilbud har været det rette.

Nævnet kan ikke foretage en vurdering af, om en større indsats i den almindelige klasse evt. i form af støtte i mindst 9 ugentlige undervisningstimer ville have forbedret barnets muligheder og udvikling. Dog ser nævnet sager, hvor det er tydeligt, at elevens vanskeligheder kunne have været afhjulpet langt tidligere og langt bedre.

Nedsat timetal i stedet for specialundervisning

I 2018 så nævnet også sager, hvor elever, der ikke trives i skolen, får reduceret deres skoleskema, så dagene enten er kortere, eller eleven får ugentlige fridage for bedre at have overskud til at deltage i undervisningen. Det ses, at elevens timetal nedsættes over en længere periode, uden at der er taget stilling til, om muligheden for specialundervisning ville kunne afhjælpe elevens vanskeligheder i undervisningen. Reglerne om nedsættelse af undervisningstiden fremgår af specialundervisningsbekendtgørelsen.

Når en elevs timetal har været nedsat over en længere periode, kan nævnet i afgørelsen bemærke, at der må laves en plan for, hvordan eleven kan starte op i skole igen, herunder hvordan elevens timetal kan øges med henblik på, at eleven kommer op på fuldt timetal inden for en overskuelig fremtid.

Nævnet har i afgørelsen også mulighed for at bemærke, at PPR og skole må følge elevens trivsel og udvikling tæt, og hvis det ikke lykkedes at få eleven på fuldt timetal indenfor en overskuelig fremtid uden overbelastningsreaktioner til følge, må elevens undervisningsbehov genvurderes.

Ordblindhed

Som det fremgår af rapporten for 2018 behandler nævnet fortsat sager, hvor elever med svær ordblindhed ikke får relevant støtte i skoledagen. Disse sager er ofte kendetegnet ved, at hverken læsevejleder eller læsekonsulent er inddraget i sagen. Der er ikke udarbejdet en handleplan eller en beskrivelse af, hvordan man målrettet arbejder med og afhjælper elevens ordblindvanskeligheder, som i høj grad præger eleven i skoledagen.

Klagenævnet ser også sager, hvor en elev, der er testet ordblind, får udleveret en it-rygsæk, men at yderligere opfølgning og undervisning i forhold til brugen af it-hjælpe midlerne er mangelfuld. Her ses det, at eleven ikke er tryk i brugen af it-hjælpe midlerne, undervisningsmaterialerne er ikke skannet ind, og it-hjælpe midlerne indgår derfor ikke som en naturlig del af elevens undervisning. Samtidig ses der eksempler på, at elever med ordblindhed har modstand mod at bruge it-hjælpe midlerne i undervisningen. En forklaring på dette kan være, at de ikke vil skille sig ud i forhold til klassekammeraterne og de synes, det er svært, at det bliver tydeligt, at de har brug for hjælpemidler i undervisningen.

Nævnet ser fortsat, at elever med ordblindhed fritages for undervisning, fremfor at der sættes relevant ind i forhold til at støtte eleven i skoledagen.

Venlig hilsen

Cathrine Due Billing